

ΧΡΥΣΟΥΝ ΜΕΤΑΛΛΙΟΝ
ΑΚΑΔΗΜΙΑΣ ΑΘΗΝΩΝ

ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ ΤΟΥ ΝΑΥΤΙΚΟΥ

ΠΡΟΛΗΨΗ ΑΤΥΧΗΜΑΤΩΝ ΕΠΙ ΤΟΥ ΠΛΟΙΟΥ «ΕΝ ΠΛΩ» ΚΑΙ «ΕΝ ΟΡΜΩ»

*«Accident Prevention on Board Ship at Sea and in Port.
An ILO code of practice».* Second Edition.

Μετάφραση **Γεωργίου Μ. Δούναβη**

Καθηγητή Αγγλικής Σχολής Πλοιάρχων ΑΕΝ/Σύρου

ΠΛΟΙΑΡΧΩΝ

ΙΔΡΥΜΑ ΕΥΓΕΝΙΔΟΥ
ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ ΤΟΥ ΝΑΥΤΙΚΟΥ

ΠΡΟΛΗΨΗ ΑΤΥΧΗΜΑΤΩΝ
ΕΠΙ ΤΟΥ ΠΛΟΙΟΥ
«ΕΝ ΠΛΩ» ΚΑΙ «ΕΝ ΟΡΜΩ»

Εκδόθηκε από το Διεθνές Γραφείο Εργασίας (International Labour Office-ILO) το 1996 με τίτλο «Accident prevention on board ship at sea and in port. An ILO code of practice». Second edition.

Μετάφραση Γεωργίου Μ. Δούναβη,
Καθηγητή Αγγλικής Σχολής Πλοιάρχων ΑΕΝ Σύρου

Γ' ΕΚΔΟΣΗ

ΑΘΗΝΑ
2026

Η αυθεντική έκδοση αυτού του έργου δημοσιεύθηκε από το Διεθνές Γραφείο Εργασίας, στην Γενεύη, με τον τίτλο *Accident Prevention on Board Ship at Sea and in Port. ILO code of practice. Second edition.*

Copyright ©1996 International Labour Organization

Ελληνική μετάφραση Copyright ©2014 Ίδρυμα Ευγενίδου.

Μετάφραση και αναπαραγωγή κατόπιν αδείας.

Οι ονομασίες που χρησιμοποιούνται στις εκδόσεις του ILO, οι οποίες είναι σύμφωνες με την πρακτική των Ηνωμένων Εθνών, και η παρουσίαση υλικού σε αυτές δεν υπονοούν την έκφραση καμίας άποψης εκ μέρους του Διεθνούς Γραφείου Εργασίας αναφορικά με το νομικό καθεστώς οιασδήποτε κράτους ή περιοχής ή των αρχών τους, ή αναφορικά με τον καθορισμό των συνόρων τους. Η ευθύνη για τις απόψεις που εκφράζονται σε μελέτες και άλλα κείμενα βαρύνει αποκλειστικά τους συγγραφείς τους, και η δημοσίευση δεν αποτελεί επικύρωση εκ μέρους του Διεθνούς Γραφείου Εργασίας των απόψεων που εκφράζονται σε αυτά.

Η αναφορά σε ονόματα εταιρειών και εμπορικών προϊόντων και διαδικασιών δεν υπονοεί την επικύρωσή τους εκ μέρους του Διεθνούς Γραφείου Εργασίας, και οποιαδήποτε παράλειψη αναφοράς μίας συγκεκριμένης εταιρείας, εμπορικού προϊόντος ή διαδικασίας δεν αποτελεί στοιχείο απόρριψης.

Ο ILO δεν θα αποδεχθεί καμία ευθύνη σχετικά με την εγκυρότητα ή πληρότητα της Ελληνικής μετάφρασης ή για οποιανδήποτε ανακρίβεια, σφάλματα ή παραλείψεις ή για τις συνέπειες που θα προκύψουν από την χρήση τους.

Copyright © Διεθνής Οργανισμός Εργασίας 1996

Α΄ Έκδοση 1978

Β΄ Έκδοση 1996

Δ΄ Ανατύπωση 2006

Επανεκτυπώθηκε 2010, 2013

ISBN: 978-92-2-109450-0

Copyright © 2026 Ίδρυμα Ευγενίδου

Α΄ Έκδοση 1984

Β΄ Έκδοση 2014

Γ΄ Έκδοση 2026

ISBN: 978-960-337-238-7

Απαγορεύεται η ολική ή μερική ανατύπωση του βιβλίου και των εικόνων με κάθε μέσο καθώς και η διασκευή, η προσαρμογή, η μετατροπή και η κυκλοφορία του (Άρθρο 3 του ν. 2121/1993).

ΠΡΟΛΟΓΟΣ ΙΔΡΥΜΑΤΟΣ ΕΥΓΕΝΙΔΟΥ

Το 1952 ο Ευγένιος Ευγενίδης (1882-1954) όρισε με τη διαθήκη του τη σύσταση του Ιδρύματος Ευγενίδου, του οποίου ως μοναδικό σκοπό έταξε «να συμβάλη εις την εκπαίδευσιν νέων ελληνικής υπηκοότητος έν τῷ επιστημονικῷ καί τεχνικῷ πεδίῳ». Ο ιδρυτής και χορηγός του Ιδρύματος Ευγενίδου ορθά προέβλεψε ότι αναγκαία παράγοντα για την πρόοδο της Ελλάδος αποτελεί η άρτια κατάρτιση των Ελλήνων τεχνιῶν κατά τα πρότυπα της επαγγελματικής εκπαίδευσης άλλων ευρωπαϊκών χωρών.

Την 23η Φεβρουαρίου του 1956 εγκρίθηκε η σύσταση του κοινωφελούς Ιδρύματος Ευγενίδου, την διοίκηση και διαχείριση του οποίου κατά την ρητή επιθυμία του ιδρυτή του ανέλαβε η αδελφή του Μαριάνθη Σίμου (1895-1981). Τότε ξεκίνησε η υλοποίηση του σκοπού του Ιδρύματος και η εκπλήρωση μίας από τις βασικότερες ανάγκες του εθνικού μας βίου από την Μαριάνθη Σίμου και τους επιστημονικούς συνεργάτες της.

Το έργο της Μαριάνθης Σίμου συνέχισε από το 1981 ο πολύτιμος συνεργάτης και διάδοχος του Ευγένιου Ευγενίδη, Νικόλαος Βερνίκος-Ευγενίδης (1920-2000). Από το 2000 το έργο του Ιδρύματος Ευγενίδου συνεχίζει ο Λεωνίδας Δημητριάδης-Ευγενίδης, ο οποίος υλοποιεί τον σκοπό του Ιδρύματος προσαρμόζοντας το όραμα του ιδρυτή του στις σύγχρονες εξελίξεις.

Μία από τις πρώτες δραστηριότητες του Ιδρύματος Ευγενίδου, ευθύς μετά την ίδρυσή του, υπήρξε η συγγραφή και έκδοση εκπαιδευτικών βιβλίων για τους μαθητές των τεχνικών σχολών, καθώς διαπιστώθηκε ότι αποτελεί πρωταρχική ανάγκη ο εφοδιασμός τους με σειρές από βιβλία, τα οποία θα έθιγαν τα ορθά θεμέλια για την παιδεία τους και θα αποτελούσαν συγχρόνως πολύτιμη βιβλιοθήκη για κάθε τεχνικό. Καρπός αυτής της δραστηριότητας είναι η Βιβλιοθήκη του Τεχνίτη, η οποία αριθμεί 32 τίτλους, η Βιβλιοθήκη του Τεχνικού, που περιλαμβάνει 50 τίτλους, η Τεχνική Βιβλιοθήκη με 11 τίτλους και η Βιβλιοθήκη του Τεχνικού Βοηθού Χημικού με 3 τίτλους. Επιπλέον, από το 1977 μέχρι σήμερα έχουν εκδοθεί 171 τίτλοι για τους μαθητές των Τεχνικών και Επαγγελματικών Λυκείων και 16 για τους μαθητές των Σχολών Μέσης Τεχνικής και Επαγγελματικής εκπαίδευσης.

Ξεχωριστή σειρά βιβλίων του Ιδρύματος Ευγενίδου αποτελεί η Βιβλιοθήκη του Ναυτικού (1967 έως σήμερα), η οποία είναι το αποτέλεσμα της συνεργασίας του Ιδρύματος Ευγενίδου με την Διεύθυνση Εκπαίδευσης Ναυτικών του Υπουργείου Ναυτιλίας. Η συγγραφή και έκδοση των εκπαιδευτικών βιβλίων για τους σπουδαστές των ναυτικών σχολών ανατέθηκε στο Ίδρυμα Ευγενίδου με την υπ' αριθμ. 61288/5031/9.8.1966 απόφαση του Υπουργείου Εμπορικής Ναυτιλίας, οπότε και λειτούργησε η αρμόδια Επιτροπή Εκδόσεων, η οποία είχε συσταθεί ήδη από το 1958. Η συνεργασία Ιδρύματος Ευγενίδου και Υπουργείου Εμπορικής Ναυτιλίας ανανεώθηκε και επικαιροποιήθηκε με Υπουργικές Αποφάσεις το 1999 και το 2005, με τις οποίες το ΥΕΝ ανέθεσε στο Ίδρυμα Ευγενίδου την συγγραφή των εκπαιδευτικών βοηθημάτων για τις Ακαδημίες Εμπορικού Ναυτικού (Α.Ε.Ν.). Η ανάθεση της αρμοδιότητας για την έκδοση των διδακτικών βιβλίων για τις Ακαδημίες επαναβεβαιώθηκε με νομοθετική ρύθμιση τον Μάρτιο του 2020 (Ν. 4676).

Στην Βιβλιοθήκη του Ναυτικού περιλαμβάνονται 178 διδακτικά βιβλία ναυτικής εκπαίδευσης, καθώς και σχετικές έρευνες και πρακτικά συνεδρίων. Όλα τα βιβλία της Βιβλιοθήκης του Ναυτικού ανταποκρίνονται στις ανάγκες των σπουδαστών των ΑΕΝ και είναι γενικότερα χρήσιμα για όλους τους αξιωματικούς του Εμπορικού Ναυτικού, που ασκούν το επάγγελμα ή εξελίσσονται στην ιεραρχία. Επιπλέον οι συγγραφείς και η Επιτροπή Εκδόσεων καταβάλλουν κάθε προσπάθεια ώστε τα διδακτικά βιβλία να είναι επιστημονικώς άρτια, να επικαιροποιούνται με βάση τα εκάστοτε αναλυτικά προγράμματα σπουδών των Α.Ε.Ν. και να παραμένουν συμβατά με τις μεταβαλλόμενες διεθνείς απαιτήσεις.

Η διαχρονική συμβολή του Ιδρύματος Ευγενίδου στη Ναυτική Εκπαίδευση επιτυγχάνεται όχι μόνο με την έκδοση των σχετικών εκπαιδευτικών βιβλίων αλλά και με δωρεές στις Ακαδημίες

Εμπορικού Ναυτικού, υποτροφίες σε αξιωματικούς του Λιμενικού Σώματος, εκπόνηση μελετών/ερευνών και διεξαγωγή συνεδρίων για την ναυτική εκπαίδευση και την ναυτιλία γενικότερα, καθώς και παροχή πρόσβασης σε κορυφαίες ναυτιλιακές βάσεις δεδομένων μέσω της Βιβλιοθήκης του.

Με την προσφορά των εκδόσεών του στους καθηγητές, στους σπουδαστές των ΑΕΝ και σε όλους τους αξιωματικούς του Εμπορικού Ναυτικού, αλλά και με την πληθώρα εκδόσεων για Τεχνικούς, το Ίδρυμα Ευγενίδου συνεχίζει να συμβάλλει στην τεχνική εκπαίδευση της Ελλάδος, υλοποιώντας επί 60 και πλέον χρόνια το όραμα του ιδρυτή του, αείμνηστου ευεργέτη Ευγένιου Ευγενίδη.

ΕΠΙΤΡΟΠΗ ΕΚΔΟΣΕΩΝ ΙΔΡΥΜΑΤΟΣ ΕΥΓΕΝΙΔΟΥ

Ιωάννης Γκόλιας, ομ. Καθηγητής ΕΜΠ, Πρόεδρος.

Γεώργιος Γεωργούλης, Πλοίαρχος Α' Ε.Ν., Ε.Δι.Π. Παν/μίου Αιγαίου.

Ευρυβιάδης Σαπουνάς, Υποναύαρχος Λ.Σ. (ε.α.).

Κωνσταντίνος Σαβιολίδης, Πλοίαρχος Λ.Σ., Διευθυντής Ναυτικής Εκπαίδευσης, Υπουργείο Ναυτιλίας και Νησιωτικής Πολιτικής.

Χρήστος Βαγιωνάκης, Προϊστάμενος Τμήματος Κανονισμών και Εκπαιδευτικών Προγραμμάτων, Υπουργείο Ναυτιλίας και Νησιωτικής Πολιτικής.

Γραμματέας της Επιτροπής, **Ελευθερία Τελειώνη**.

Διατελέσαντα μέλη της Επιτροπής

Πρόεδροι

Α. Παππάς (1955-1983) καθηγητής ΕΜΠ, Μ. Αγγελόπουλος (1983-2003) ομ. καθηγητής ΕΜΠ, Α. Σιαυρόπουλος ομ. καθηγητής Πανεπ. Πειραιώς (2003-2008), Ε. Δρns, Ομ. Καθηγητής ΕΜΠ (2008-2020)

Λοιπά μέλη

Γ. Κακριδής (1955-1959) Καθηγητής ΕΜΠ, Α. Καλογεράς (1957-1970) Καθηγητής ΕΜΠ, Χ. Καβουνίδης (1955-1984) Μπχ. Ηλ. ΕΜΠ, Μ. Αγγελόπουλος (1970-1983), Ομ. Καθηγητής ΕΜΠ, Σπ. Γουλιέλμος (1958) Αντιπλοίαρχος, Ξ. Αντωνιάδης (1959-1966) Αντιπλοίαρχος, Δ/ντής Ναυτ. Εκπαίδ., Π. Γ. Τσακίρης (1967-1969) Πλοίαρχος, Δ/ντής Ναυτ. Εκπαίδ., Ελλ. Σίδερης (1967-1969) Υποναύαρχος, Π. Φουστέρης (1969-1971) Αντιπλοίαρχος Λ.Σ., Δ/ντής Ναυτ. Εκπαίδ., Αλ. Μοσχονάς (1971-1972) Αντιπλοίαρχος Λ.Σ., Δ/ντής Ναυτ. Εκπαίδ., Ι. Χρυσανθακόπουλος (1972-1974) Αντιπλοίαρχος Λ.Σ., Δ/ντής Ναυτ. Εκπαίδ., Αθων. Σωτηρόπουλος (1974-1977) Πλοίαρχος Λ.Σ., Δ/ντής Ναυτ. Εκπαίδ., Γ. Σπαριώτης (1977) Αντιπλοίαρχος Λ.Σ., προσωρινός Δ/ντής Ναυτ. Εκπαίδ., Θ. Πουλάκης (1977-1979) Πλοίαρχος Λ.Σ., Δ/ντής Ναυτ. Εκπαίδ., Π. Λυκούδης (1979-1981) Πλοίαρχος Λ.Σ., Δ/ντής Ναυτ. Εκπαίδ., Αναστ. Δημαράκης (1981-1982) Πλοίαρχος Λ.Σ., Δ/ντής Ναυτ. Εκπαίδ., Κ. Τσαντίλας (1982-1984) Πλοίαρχος Λ.Σ., Δ/ντής Ναυτ. Εκπαίδ., Ε. Τζαβέλας (1984-1986) Πλοίαρχος Λ.Σ., Δ/ντής Ναυτ. Εκπαίδ., Γ. Ιργιογράφος (1986-1988) Πλοίαρχος Λ.Σ., Δ/ντής Ναυτ. Εκπαίδ., Α. Μπαρκασιός (1988-1989) Αρχιπλοίαρχος Λ.Σ., Δ/ντής Ναυτ. Εκπαίδ., Κ. Παπαναστασίου (1989) Αρχιπλοίαρχος Λ.Σ., Δ/ντής Ναυτ. Εκπαίδ., Γ. Λάμπρου (1989-1992) Πλοίαρχος Λ.Σ., Δ/ντής Ναυτ. Εκπαίδ., Κ. Κοκορέσας (1992-1993) Πλοίαρχος Λ.Σ., Δ/ντής Ναυτ. Εκπαίδ., Κ. Μαρκάκης (1993-1994) Πλοίαρχος Λ.Σ., Δ/ντής Ναυτ. Εκπαίδ., Ι. Ζουμπούλης (1994-1995) Πλοίαρχος Λ.Σ., Φ. Ψαρράς (1995-1996) Πλοίαρχος Λ.Σ., Δ/ντής Ναυτ. Εκπαίδ., Γ. Καλαρώνης (1996-1998) Πλοίαρχος Λ.Σ., Δ/ντής Ναυτ. Εκπαίδ., Θ. Ρεντζεπέρης (1998-2000) Αντιπλοίαρχος Λ.Σ., Δ/ντής Ναυτ. Εκπαίδ., Ι. Σιεφανάκης (2000-2001) Πλοίαρχος Λ.Σ., Δ/ντής Ναυτ. Εκπαίδ., Κ. Μαρβίνος (2001) Πλοίαρχος Λ.Σ., Δ/ντής Ναυτ. Εκπαίδ., Π. Εξαρχόπουλος (2001-2003) Πλοίαρχος Λ.Σ., Δ/ντής Ναυτ. Εκπαίδ., Κ. Μητρίλακης (2003-2004) Πλοίαρχος Λ.Σ., Δ/ντής Ναυτ. Εκπαίδ., Ν. Θεμέλαρος (2003-2004) Αντιπλοίαρχος Λ.Σ., Δ/ντής Ναυτ. Εκπαίδ., Π. Κουβέλης (2004-2005) Πλοίαρχος Λ.Σ., Δ/ντής Ναυτ. Εκπαίδ., Δ. Βασιλάκης (2005-2008) Πλοίαρχος Λ.Σ., Δ/ντής Ναυτ. Εκπαίδ., Π. Πετρόπουλος (2008-2009) Πλοίαρχος Λ.Σ., Δ/ντής Ναυτ. Εκπαίδ., Α. Μαισιόγος (2009-2011) Πλοίαρχος Λ.Σ., Δ/ντής Ναυτ. Εκπαίδ. – (2012-2025) Αντιναύαρχος Λ.Σ. (ε.α), Ι. Σέργης (2011-2012) Αρχιπλοίαρχος Λ.Σ., Δ/ντής Ναυτ. Εκπαίδ., Ι. Τζαβάρας, (2004-2013) Αντιναύαρχος Λ.Σ. (ε.α), Ι. Τεγόπουλος (1988-2013) Ομ. Καθηγητής ΕΜΠ, Α. Θεοφανόπουλος (2012-2014) Πλοίαρχος Λ.Σ., Δ/ντής Ναυτ. Εκπαίδ., Β. Καλλιπολίτου (2014-2017) Αντιπλοίαρχος Λ.Σ., Δ/ντρια Ναυτ. Εκπαίδ., Σ. Μπέλλας (2017-2018) Αρχιπλοίαρχος Λ.Σ., Δ/ντής Ναυτ. Εκπαίδ., Α. Τοέλικης (2018-2019) Αρχιπλοίαρχος Λ.Σ., Δ/ντής Ναυτ. Εκπαίδ., Α. Βονιονάς, Αντιπλοίαρχος Λ.Σ., Δ/ντής Ναυτ. Εκπαίδ., Ε. Πετρόπουλος (2020-2024) Αρχιπλοίαρχος Λ.Σ., Δ/ντής Ναυτ. Εκπαίδ., Φ. Κιάμος (2024-2025), Αρχιπλοίαρχος Λ.Σ., Δ/ντής Ναυτ. Εκπαίδ.

Σύμβουλοι επί των Εκδόσεων

Δ. Γ. Νιάνιαν (1956-1965) Καθηγητής ΕΜΠ, Κ. Αγγ. Μανάρης (1966-2018), ομ. Καθηγ. Φίλοσ. Σχολής του Πανεπιστημίου Αθηνών.

ΠΡΟΛΟΓΟΣ Α΄ ΕΚΔΟΣΗΣ

Κύρια επιδίωξή μας κατά τη μετάφραση του βιβλίου αυτού ήταν να αποδώσουμε το αγγλικό κείμενο κατά το δυνατόν πιστότερα και σε γλώσσα κατανοητή από όλους και ιδιαίτερα από τους ναυτικούς κάθε τάξης και ειδικότητας προς τους οποίους κυρίως απευθύνεται. Αυτό όμως αποδείχτηκε αρκετά δύσκολο, λόγω γνωστών προβλημάτων που παρουσιάζει η ναυτική ορολογία μας, ιδιαίτερα σε ό,τι αφορά στην απόδοση όρων της σύγχρονης τεχνολογικής εξέλιξης, όπως π.χ. η χρήση όρων αρχαϊζόντων που είναι κατανοητοί από ελάχιστους, και κακόηχων παραφθορών ξένων όρων, που δύσκολα ενιάσσονται στη γλώσσα μας, ενώ σε ορισμένες περιπτώσεις παρατηρείται ανυπαρξία οποιουδήποτε ελληνικού όρου.

Έτσι καταλήξαμε ότι η απόδοση των ξένων όρων δεν ήταν δυνατό να αντιμετωπισθεί με ενιαίο τρόπο. Γι' αυτό κατά περίπτωση χρησιμοποιήσαμε την επίσημη ορολογία (όπου υπάρχει) ή τη συνήθως χρησιμοποιούμενη στα πλοία ή και τις δύο.

Όπου δεν υπάρχουν καθιερωμένοι όροι χρησιμοποιήσαμε τους πιο συνηθισμένους, ενώ παραθέσαμε σε παρένθεση και τους αντίστοιχους αγγλικούς. Επίσης εμπλουτίσαμε ορισμένα σημεία του κειμένου με υποσημειώσεις για να επεξηγήσουμε μερικούς όρους, που η έννοιά τους δεν είναι πολύ γνωστή ή για να αναπτύξουμε πληρέστερα ορισμένα θέματα με ιδιαίτερο ενδιαφέρον ή για να επισημάνουμε διαφορές που παρουσιάζει ο κώδικας αυτός σε σύγκριση με άλλες σχετικές εκδόσεις. Στις υποσημειώσεις αυτές προτιμάσεται το διακριτικό **Σ.Μ.** (= Σημείωση Μεταφραστών).

Για λόγους εκσυγχρονισμού του βιβλίου, όπου το Αγγλικό κείμενο παραπέμπει σε εκδόσεις που έχουν ήδη αντικατασταθεί από νεότερες, επιφέραμε τις αναγκαίες διορθώσεις.

Ακόμα, λόγω της μεγάλης σημασίας που έχει για την ασφάλεια της ανθρώπινης ζωής, κρίναμε απαραίτητη μία παρέκκλιση από το αγγλικό κείμενο στο Κεφάλαιο 11, σχετικά με το πότε επιτρέπεται η είσοδος σε κλειστούς χώρους. Ευθυγραμμίσαμε όλες τις σχετικές διατάξεις του κώδικα με τις αυστηρότερες διεθνείς απαιτήσεις που ισχύουν σήμερα (π.χ. I.S.G.O.T.T. κ.λπ.), σύμφωνα με τις οποίες η είσοδος σε κλειστούς χώρους επιτρέπεται μόνο εφόσον η ένδειξη του μειρητή εύφλεκτων αερίων είναι μηδέν, ενώ στο αγγλικό κείμενο του κώδικα αναφέρεται ότι η είσοδος επιτρέπεται ακόμα και αν η ένδειξη είναι 4% του Κατώτερου Ορίου Ευφλεκτικότητας (LFL).

Για να αποκτήσει το βιβλίο αυτό κάποια αυτοτέλεια κρίθηκε ότι θα έπρεπε να περιλάβει και τα εξής δύο Παραρτήματα που δεν υπάρχουν στην Αγγλική έκδοση.

Παράρτημα III, περιγραφή συστήματος «αδειών εργασίας» στα πλοία. Η εφαρμογή του συστήματος αυτού, που σκοπό έχει την πρόληψη ατυχημάτων κατά την εκτέλεση ορισμένων ιδιαίτερα επικίνδυνων εργασιών και υποδεικνύεται σε πολλά σημεία του κειμένου, είναι ελάχιστα γνωστή στα ελληνικά πλοία. Η περιγραφή του βασίζεται στην έκδοση «Code of safe working practices for merchant seamen, Department of Trade, London, 1978».

Παράρτημα IV, αποσπάσματα από την έκδοση του Διεθνούς Γραφείου Εργασίας «SAFETY AND HEALTH IN DOCK WORK, ILO, 1977» σχετικά με τα μέσα ανύψωσης βαρών στα πλοία.

Επειδή στο κείμενο του βιβλίου, σχετικά με τα μέσα φορτοεκφόρτωσης γίνονται παραπομπές στην παραπάνω έκδοση, που δεν είναι μεταφρασμένη στα ελληνικά, θεωρήσαμε σκόπιμη την παράθεση σχετικών αποσπασμάτων απ' αυτήν, διατηρώντας την αριθμολόγη-

ση των παραγράφων του αγγλικού κειμένου για να διευκολύνουμε όσους θα επιθυμούσαν να ανατρέξουν σε αυτήν.

Οι παραπάνω προσθήκες και μεταβολές πραγματοποιήθηκαν μετά τη σχετική έγκριση των εκδοτών του βιβλίου.

Τέλος θεωρούμε καθήκον μας να ευχαριστήσουμε το εκδοτικό τμήμα του Ιδρύματος Ευγενίδου για τη βοήθειά του, ώστε το κείμενο να παρουσιασθεί κατά το δυνατόν καλύτερα.

Οι μεταφραστές

Α. Α. Λεοντόπουλος

Πλοίαρχος Ε.Ν., Μ.Ρ.Ι.Ν,

Διευθυντής Σπουδών Κ.Ε.Σ.Ε.Ν.

Ι. Κ. Παπαϊωάννου

Πλοίαρχος Ε.Ν.,

Επιτελής Διευθύνσεως Ν/κής Εκπ/σης Υ.Ε.Ν.

ΠΡΟΛΟΓΟΣ Β΄ ΕΚΔΟΣΗΣ

Τον Μάιο του 2013 μου ζητήθηκε από την Επιτροπή Εκδόσεων του Ιδρύματος Ευγενίδου να προβώ στον έλεγχο του περιεχομένου των βιβλίων «Πρόληψη ατυχημάτων επί του πλοίου εν πλω και εν όρμω» (έκδ. Ιδρύματος Ευγενίδου, 1984) και «Accident prevention on board ship at sea and in port» (έκδ. ILO, 1996), προκειμένου να διαπιστωθεί κατά πόσον το περιεχόμενο της ελληνικής μετάφρασης του 1984 διαφέρει προς εκείνο της τελευταίας αγγλικής έκδοσης του 1996.

Η σύγκριση των δύο κειμένων απέδειξε ότι υπάρχει εμφανής διαφορά μειαξύ τους ως προς το περιεχόμενο κατά 75% περίπου. Το καλοκαίρι του 2013 η Επιτροπή Εκδόσεων του Ιδρύματος Ευγενίδου μου αναθέσε την μετάφραση της β' έκδοσης του βιβλίου του Διεθνούς Οργανισμού Εργασίας (ILO).

Κατά τη μετάφραση καταβλήθηκε ιδιαίτερη προσπάθεια, ώστε η απόδοση των ειδικών όρων στην ελληνική να είναι απολύτως ακριβής. Είναι αυτονόητο ότι η καιά λέξη μετάφραση δεν αποδίδει πάντοτε το επιθυμητό νοηματικό αποτέλεσμα ενός κειμένου. Όπου παρατηρείται περιφραστική απόδοση του αγγλικού κειμένου, αυτό έγινε προκειμένου να καταστεί το κείμενο κατανοητό στον Έλληνα αναγνώστη.

Ευχαριστώ το Τμήμα Συγγραφής και Εκδόσεων διδακτικών βιβλίων του Ιδρύματος Ευγενίδου για την αμέριστη βοήθειά του στην διατύπωση της ελληνικής μετάφρασης και στην άρτια έκδοση του βιβλίου αυτού.

Ο μεταφραστής
Γ. Μ. Δούναβης

ΠΡΟΛΟΓΟΣ Γ΄ ΕΚΔΟΣΗΣ

Στο πλαίσιο της αξιολόγησης του περιεχομένου του παρόντος βιβλίου, έπειτα από τη συμπλήρωση δώδεκα ετών από την μεταφρασμένη Β΄ έκδοση, και δεδομένου ότι ο Διεθνής Οργανισμός Εργασίας (ILO) δεν έχει προβεί σε νεότερη έκδοση του πρωτότυπου βιβλίου *Accident prevention on board ship at sea and in port* μέχρι σήμερα, κρίθηκε σκόπιμο να επανεξεταστεί η ελληνική μετάφραση στο σύνολό της ώστε να γίνουν τυχόν διορθώσεις ή βελτιώσεις όπου απαιτούνται.

Έτσι λοιπόν, κατά τον επιστάμενο έλεγχο που έγινε σε όλο το βιβλίο, πραγματοποιήθηκαν αναγκαίες διορθώσεις σφαλμάτων και βελτιώσεις στην απόδοση συγκεκριμένων ναυτικών όρων, ενώ ανανεώθηκε σε σημαντικό βαθμό η γλωσσική διατύπωση του κειμένου, προκειμένου να προσαρμοστεί και να γίνει κατά το δυνατόν πιο εύληπτο στον αναγνώστη.

Ευχαριστώ θερμά την ομάδα εκδόσεων του Ιδρύματος Ευγενίδου για την άψογη συνεργασία του στην Γ΄ έκδοση αυτού του βιβλίου.

Ο μεταφραστής
Γ. Μ. Δούναβης

Εισαγωγή

Σύμφωνα με την απόφαση που λήφθηκε από την Διοίκηση του Διεθνούς Οργανισμού Εργασίας (ΔΟΕ) κατά την 254^η Σύνοδό του (Νοέμβριος 1992), συγκλήθηκε μία Σύσκεψη Εμπειρογνομόνων στην Γενεύη από 29 Σεπτεμβρίου έως 5 Οκτωβρίου 1993, προκειμένου να αναθεωρήσει τον Κώδικα Πρακτικής του ΔΟΕ για την Πρόληψη Ατυχημάτων επί του Πλοίου «εν πλω» και «εν όρμω». Η Σύσκεψη απαρτιζόταν από 15 εμπειρογνώμονες, πέντε εκ των οποίων είχαν οριστεί έπειτα από διαβουλεύσεις με κυβερνήσεις, πέντε έπειτα από διαβουλεύσεις με την ομάδα των Εργοδοτών και πέντε έπειτα από διαβουλεύσεις με την ομάδα των Εργαζόμενων της Διοίκησης¹. Έπειτα από εξέταση και οριστικοποίηση του κειμένου, βασιζόμενοι σε ένα προσχέδιο που είχε προετοιμαστεί από το Διεθνές Γραφείο Εργασίας, οι εμπειρογνώμονες υιοθέτησαν αυτόν τον κώδικα.

Οι εμπειρογνώμονες έλαβαν υπόψη τους ότι ο κώδικας πρακτικής αποτελούσε μία συλλογή συμβουλών, οι οποίες θα ήταν μεγάλης αξίας για τα κράτη-μέλη του ΔΟΕ. Ο κώδικας δεν θα πρέπει να θεωρείται νομικά δεσμευτικό έγγραφο, και δεν υπήρξε σκοπιμότητα στο να αντικαταστήσει τους εθνικούς νόμους ή κανονισμούς ή άλλους κανόνες εθνικής ασφάλειας και υγείας. Οι πρακτικές συστάσεις του προορίζονται για χρήση από όλους εκείνους που είναι υπεύθυνοι για την ασφάλεια και την υγεία πάνω στο πλοίο. Σκοπός του είναι να παρέχει καθοδήγηση στους πλοιοκτήτες και τους ναυτικούς και σε όσους έχουν σχέση με την διαμόρφωση των διατάξεων αυτού του είδους στον δημόσιο και στον ιδιωτικό τομέα.

Μπορεί να είναι ανέφικτη η εφαρμογή κάποιων από αυτές τις συστάσεις σε ένα συγκεκριμένο πλοίο ή τύπο ναυτικής εργασίας. Σε τέτοιες περιπτώσεις, κάθε προσπάθεια θα πρέπει να πραγματοποιείται για να παρατηρούμε τον σκοπό των συστάσεων, και οι κίνδυνοι που μπορεί να υπάρξουν σε οποιαδήποτε εργασία που καλύπτεται από τον κώδικα θα πρέπει να λαμβάνονται υπόψη όταν εφαρμόζονται αυτά τα μέτρα.

¹ Εμπειρογνώμονες που ορίστηκαν έπειτα από διαβουλεύσεις με κυβερνήσεις:

κ. L. D. Barchue, Sr. (Λιβερία), Αναπληρωτής Μόνιμος Εκπρόσωπος στον ΔΝΟ, Μόνιμη Αποστολή της Δημοκρατίας της Λιβερίας στον Διεθνή Ναυτιλιακό Οργανισμό (ΔΝΟ).

κ. A. Flatrud (Νορβηγία), Διευθυντής Κλάδου, Νορβηγική Διεύθυνση Ναυτιλίας.

Captain H. Matsuda (Ιαπωνία), Διευθυντής, Γραφείο Ασφάλειας Εργασίας, Μονάδα Διοίκησης, Τμήμα Ναυτικών, Γραφείο Ναυτιλιακής Τεχνολογίας και Ασφαλείας, Υπουργείο Μεταφορών.

κ. W. Rabe (ΗΠΑ), Αναπληρωτής Διευθυντής, Μονάδα Ναυτιλιακών Ερευνών, Διοικητής (G-MMI), Ακτοφυλακή των Ηνωμένων Πολιτειών της Αμερικής.

Σύμβουλος: κ. C. Young, Εμπειρογνώμονας Ναυτικών Μεταφορών, Διοικητής (G-MVP-4), Ακτοφυλακή των Ηνωμένων Πολιτειών της Αμερικής.

κα. E. A. Snow (Ηνωμένο Βασίλειο), Υψηλή Εκτελεστική Αξιωματούχος, Επαγγελματική Υγεία και Ασφάλεια (Ναυτικοί), Διεύθυνση Ναυτιλίας, Οργανισμός Γενικών Επιθεωρητών, Υπουργείο Μεταφορών.

Ένας κώδικας όπως αυτός δεν είναι δυνατό να καλύψει κάθε θέμα ασφαλείας σε περιόδους εργασίας και εκτός εργασίας πάνω στο πλοίο «εν πλώ» και «εν όρμω», και καμία ανθρώπινη δραστηριότητα δεν είναι απαλλαγμένη από κάποιο κριτήριο κινδύνου. Τα ατυχήματα προκαλούνται σε πολλές περιπτώσεις από έλλειψη γνώσεων ή ανεπαρκή εκπαίδευση, ελλιπή κατανόηση των πλοίων και των εργασιών τους, μη προσκόλληση στις διαδικασίες, έλλειψη προνοητικότητας και λήψη αχρείαστων ρίσκων, συχνά σε αρκετά απλές εργασίες. Η σύνεση και η προνοητικότητα αποτελούν φυσικά χαρακτηριστικά του καλού ναυτικού κατά την εργασία του, ο οποίος θα πρέπει να μετατρέψει σε συνήθεια το να βρίσκεται σε επιφυλακή για τυχόν κινδύνους ανά πάσα στιγμή, συμπεριλαμβανόμενων και συνηθισμένων καθημερινών καταστάσεων.

Πολλές από τις πληροφορίες που περιέχονται σε αυτόν τον κώδικα έχουν ληφθεί από εθνικούς κώδικες πρακτικής και σχετικές με την ασφάλεια εκδόσεις. Εφόσον οι οδηγίες δεν μπορούν να καλύψουν κάθε θέμα ασφαλείας και υγείας πάνω στα πλοία, έχει προσαρτηθεί στον κώδικα ένας κατάλογος εκδόσεων και άλλων πληροφοριών.

Οι εμπειρογνώμονες αναγνώρισαν ότι κάποια κράτη και ναυτιλιακές εταιρείες είχαν καθιερώσει πιο προοδευτικές πολιτικές και προγράμματα ασφαλείας

Εμπειρογνώμονες που ορίστηκαν έπειτα από διαβουλεύσεις με την ομάδα των Εργοδοτών της Διοίκησης:

Capt. K. Akatsuka (Ιαπωνία), Γενικός Διευθυντής, Ένωση Ιαπώνων Εφοπλιστών.

Capt. K. R. Damkjær (Δανία), Διευθυντής, Ένωση Δανών Εφοπλιστών.

κ. Γ. Κολιτσιδόπουλος (Ελλάς), Νομικός Σύμβουλος, Ένωση Ελλήνων Εφοπλιστών.

Capt. M. R. Lowle (Ηνωμένο Βασίλειο), Διευθυντής Υγείας, Ασφαλείας και Περιβάλλοντος, Shell Tankers (UK) Ltd.

Capt. C. J. Park (Δημοκρατία της Κορέας), Γενικός Διευθυντής, Τμήμα Ναυτιλίας, Ένωση Κορεατών Εφοπλιστών.

Εμπειρογνώμονες που ορίστηκαν έπειτα από διαβουλεύσεις με την ομάδα των Εργαζόμενων της Διοίκησης:

κ. L. Dolleris (Δανία), Πρόεδρος, Maskinmestrenes Forening [Ένωση Α' Μηχανικών].

κ. N. McVicar (Ηνωμένο Βασίλειο), Εθνικός Οργανωτής RMT, Εθνική Ένωση Σιδηροδρόμων, Εργαζόμενοι στη Ναυτιλία και στις Μεταφορές.

κ. H. Rodriguez Navarrete (Χιλή), Γενικός Γραμματέας, Ομοσπονδία Χιλιανών Ναυτικών (FETRICH).

κ. A. Paraconstuntinos (Αυστραλία), Κοινός Εθνικός Γραμματέας, Ναυτιλιακή Ένωση Αυστραλίας.

κ. T. Tay (Σιγκαπούρη), Γενικός Γραμματέας, Ένωση Ναυτικών Αξιοματικών Σιγκαπούρης.

Παρατηρητές κρατών-μελών:

κ. E. H. Salman (Μπαχρέιν), Αξιοματικός Διαχειρίσις Λιμένος, Γενική Διεύθυνση Λιμένων, Τομέας Λιμένων.

κ. S. R. Sanad (Μπαχρέιν), Αξιοματούχος, Υπουργείο Οικονομικών.

κ. E. Hosannah (Βραζιλία), Α' Γραμματέας, Μόνιμη Αποστολή της Βραζιλίας στην Γενεύη.

και υγείας από εκείνα που καθορίζονται σε αυτόν τον κώδικα. Για τον λόγο αυτόν υποστήριξαν πλήρως αυτές τις εξελίξεις και ενθάρρυναν άλλους να μιμηθούν τις πρωτοβουλίες αυτές.

Μέσα σε ολόκληρο τον κώδικα υπάρχουν αναφορές σε έγγραφα, αποφάσεις και εκδόσεις του ΔΟΕ και του Διεθνούς Ναυτιλιακού Οργανισμού (ΔΝΟ) και σε εκδόσεις άλλων διακυβερνητικών και μη κυβερνητικών οργανώσεων. Όποτε χρησιμοποιούνται τέτοια έγγραφα, αποφάσεις και εκδόσεις, θα πρέπει να διασφαλίζεται ότι λαμβάνονται υπόψη οι πλέον πρόσφατες εκδόσεις ή μεταφράσεις.

Το κείμενο του κώδικα εγκρίθηκε για δημοσίευση από την Διοίκηση του ΔΟΕ κατά την 261^η Σύνοδό του (Νοέμβριος 1994).

κ. Γ. Μπουμπόπουλος (Ελλάδα), Υποπλοίαρχος Λ.Σ., Διεύθυνση Ναυτικής Εργασίας – Ελληνική Ακτοφυλακή, Υπουργείο Εμπορικής Ναυτιλίας.

κ. F. Wakaki (Ιαπωνία), Σύμβουλος, Μόνιμη Αποστολή της Ιαπωνίας στην Γενεύη.

κα. L. Vallarino (Παναμάς), Πρεσβευτής, Μόνιμη Αποστολή του Παναμά στην Γενεύη.

Εκπρόσωποι Διακυβερνητικών Οργανώσεων:

Επιτροπή Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων (ΕΕΚ): κ. L. Dutailly.

Εκπρόσωποι μη Κυβερνητικών Οργανώσεων:

Διεθνής Συνομοσπονδία Ενώσεων Ελεύθερου Εμπορίου (ICFTU): κ. G. Ryder, κ. D. Cunliffe.

Διεθνής Οργανισμός Εργοδοτών (IOE): κα. B. Perkins.

Διεθνής Οργανισμός Τυποποίησης (ISO): κ. R. R. Spencer, κ. F. Abram.

Διεθνής Ναυτική Ομοσπονδία (ISF): κ. D. Dearsley, Capt. F. M. Marchant.

Διεθνής Ομοσπονδία Εργαζόμενων στις Μεταφορές (ITF): κ. J. P. Whitlow.

Παγκόσμια Ομοσπονδία Ενώσεων Μεταφορών (WFTU): κ. A. Potapov.

Εκπρόσωποι ΔΟΕ:

κ. B. K. Nilssen, Διευθυντής, Κλάδος Ναυτιλιακών Βιομηχανιών, ΔΟΕ.

κ. D. Appave, Κλάδος Ναυτιλιακών Βιομηχανιών, ΔΟΕ.

κ. B. Wagner, Κλάδος Ναυτιλιακών Βιομηχανιών, ΔΟΕ.

κα. T. Bezat-Powell, Τομέας Πολυτομεακής Υποστήριξης, ΔΟΕ.

Σύμβουλος ΔΟΕ:

Captain. I. Lavery, Υπηρεσίες Έρευνας και Συμβουλευτικής, Πανεπιστήμιο Ulster, Ηνωμένο Βασίλειο.

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

Εισαγωγή	11
1. Γενικές διατάξεις	19
1.1. Σκοπός	19
1.2. Εφαρμογή	19
1.3. Γενικοί ορισμοί	19
2. Γενικά καθήκοντα και αρμοδιότητες	22
2.1. Γενικά καθήκοντα της αρμόδιας αρχής των κρατών σημαίας	22
2.2. Γενικά καθήκοντα και αρμοδιότητες των διαφορετικών από το κράτος σημαίας αρμοδίων αρχών	24
2.3. Γενικά καθήκοντα και αρμοδιότητες των πλοιοκτητών	24
2.4. Γενικά καθήκοντα και αρμοδιότητες του Πλοιάρχου	28
2.5. Γενικά καθήκοντα και αρμοδιότητες των ναυτικών	30
2.6. Γενικά καθήκοντα και αρμοδιότητες της επιτροπής ασφαλείας και υγείας στο πλοίο	32
2.7. Γενικά καθήκοντα και αρμοδιότητες του αξιωματικού ασφαλείας	33
2.8. Γενικά καθήκοντα και αρμοδιότητες του(των) εκπροσώπου(ων) ασφαλείας	33
3. Αναφορά ατυχημάτων	35
3.1. Γενικές διατάξεις	35
4. Συστήματα άδειας εργασίας	36
4.1. Γενικές διατάξεις	36
5. Γενικά ζητήματα ασφάλειας και υγείας στο πλοίο	37
5.1. Νοικοκυροσύνη και ατομική υγεία και υγιεινή στο πλοίο	37
5.2. Χρήση χημικών	39
5.3. Πρόληψη πυρκαγιάς	40
5.4. Ρουχισμός εργασίας και ατομικός προστατευτικός εξοπλισμός	42
5.5. Σήματα, ειδοποιήσεις και χρωματικοί κώδικες	45
6. Έκτακτες ανάγκες επί του πλοίου και εξοπλισμός εκτάκτων αναγκών ...	46
6.1. Γενικές διατάξεις	46
6.2. Πυροσβεστικός εξοπλισμός, γυμνάσια και εκπαίδευση	47
6.3. Γυμνάσια εγκατάλειψης πλοίου και εκπαίδευση	49
6.4. Επιχειρήσεις με ελικόπτερα	50
6.5. Άνθρωπος στη θάλασσα και διάσωση εν πλω	51

6.6. Άλλα γυμνάσια	52
7. Μεταφορά επικίνδυνων εμπορευμάτων	53
7.1. Γενικές διατάξεις	53
7.2. Ειδικές προφυλάξεις	55
7.3. Επιπρόσθετες πηγές πληροφόρησης	56
8. Ασφαλής πρόσβαση στο πλοίο	57
8.1. Τρόπος/μέσα πρόσβασης στο πλοίο	57
8.2. Σκάλες επιβίβασης του πλοίου	58
8.3. Φορητές σκάλες	59
8.4. Σκάλες επιβίβασης πλοηγών	60
8.5. Μεταφορά ατόμων διά θαλάσσης	60
9. Ασφαλής μετακίνηση επί του πλοίου	61
9.1. Γενικές διατάξεις	61
9.2. Διάδρομοι και δίοδοι	61
9.3. Υδατοστεγείς θύρες	61
9.4. Φωτισμός	62
9.5. Προστασία γύρω από τα κουβούσια των κυτών και άλλα ανοίγματα του καταστρώματος	62
9.6. Πρόσβαση στα κύπη και σε άλλους χώρους	63
9.7. Αποχέτευση	63
10. Είσοδος και εργασία σε κλειστούς ή περιορισμένους χώρους	64
10.1. Γενικές διατάξεις	64
10.2. Προφυλάξεις κατά την είσοδο σε επικίνδυνους χώρους	64
10.3. Καθήκοντα και αρμοδιότητες ενός αρμοδίου ατόμου και ενός υπεύθυνου αξιωματικού	65
10.4. Προετοιμασία και ασφάλιση του χώρου για την είσοδο	66
10.5. Έλεγχος της ατμόσφαιρας σε περιορισμένους και κλειστούς χώρους	67
10.6. Χρησιμοποίηση ενός συστήματος άδειας εργασίας	67
10.7. Διαδικασίες και διευθετήσεις πριν από την είσοδο	67
10.8. Διαδικασίες και διευθετήσεις κατά την είσοδο	68
10.9. Επιπρόσθετες απαιτήσεις για την είσοδο σε χώρο για τον οποίο υπάρχει υποψία ή είναι γνωστό ότι η ατμόσφαιρα δεν είναι ασφαλής	69
10.10. Αναπνευστική συσκευή και εξοπλισμός ανάνηψης	70
10.11. Συντήρηση του εξοπλισμού και εκπαίδευση	71
11. Ανύψωση και μεταφορά βαρών με τα χέρια	73
11.1. Γενικές διατάξεις	73
12. Εργαλεία και υλικά	75
12.1. Γενικές διατάξεις	75

12.2. Εργαλεία χειρός	75
12.3. Φορητά ηλεκτρικά, πνευματικά και υδραυλικά εργαλεία	75
12.4. Μηχανήματα εργαστηρίου και πάγκου (μόνιμες εγκαταστάσεις)	76
12.5. Λειαντικοί τροχοί	77
12.6. Λυχνίες οίνοπνεύματος	77
12.7. Πεπιεσμένος αέρας	77
12.8. Φιάλες πεπιεσμένου αερίου	78
13. Εργασίες συγκόλλησης, κοπής με φλόγα και λοιπές εργασίες εν θερμώ	79
13.1. Γενικές διατάξεις	79
13.2. Ατομικός προστατευτικός εξοπλισμός	79
13.3. Προφυλάξεις από πυρκαγιά, εκρήξεις και ασφυξιογόνα περιβάλλοντα	79
13.4. Εξοπλισμός ηλεκτροσυγκολλήσεων	80
13.5. Προφυλάξεις που πρέπει να λαμβάνονται κατά την διάρκεια ηλεκτροσυγκολλήσεων	80
13.6. Κοπή με φλόγα και μπруντζοκόλληση	81
14. Βαφές	82
14.1. Γενικές διατάξεις	82
14.2. Ψεκασμός	82
14.3. Βαφές σε ύψος και εργασία στις πλευρές του πλοίου	83
15. Εργασία σε ύψος και στις πλευρές του πλοίου	84
15.1. Γενικές διατάξεις	84
15.2. Κρεμαστές πλατφόρμες και σκαλωσιές	85
15.3. Κρεμαστό κάθισμα του λοστρόμου (καντηλίτσα)	85
15.4. Σχοινιά	86
15.5. Φορητές σκάλες	86
15.6. Σχοινένιες ανεμόσκαλες	87
15.7. Εργασία στις πλευρές του πλοίου μέσα από αβαθείς λέμβους	87
16. Εργασία με ηλεκτρισμό και ηλεκτρολογικό εξοπλισμό	88
16.1. Γενικές διατάξεις	88
16.2. Φορητοί αγωγοί, φορητά φώτα, ηλεκτρικά εργαλεία και άλλος φορητός εξοπλισμός	91
16.3. Δίκτυα υψηλής τάσης	92
16.4. Ανορθωτές και ηλεκτρονικός εξοπλισμός	93
16.5. Εξοπλισμός ραδιοεπικοινωνιών	93
16.6. Συσσωρευτές και διαμερίσματα συσσωρευτών	93
16.7. Μονάδες Οπτικής Απεικόνισης (MOA), συμπεριλαμβανόμενων μικροϋπολογιστών	94

17. Εργασία με επικίνδυνες και ερεθιστικές ουσίες και ακτινοβολίες	96
17.1. Γενικές διατάξεις	96
17.2. Εργασία με ακόρεστους πολυεστέρες	96
17.3. Εργασία με συγκολλητικές ουσίες	96
17.4. Απομάκρυνση μονωτικών υλικών, χρωμάτων και άλλων επιστρώσεων	97
17.5. Εργασία με αμίαντο	97
17.6. Εργασία με συνθετικές ορυκτές ίνες	98
17.7. Εγκαταστάσεις ραδιοεπικοινωνιών και ραντάρ	98
17.8. Ιοντίζουσες ακτινοβολίες	98
18. Συντήρηση συρματόσχοινων και νημάτων σχοινιών	99
18.1. Γενικές διατάξεις	99
18.2. Συρματόσχοινα	100
18.3. Νημάτινα σχοινιά	101
19. Αγκυροβολία, προσόρμιση και πρόσδεση	103
19.1. Γενικές διατάξεις	103
19.2. Αγκυροβολία	103
19.3. Χαρακτηριστικά συνθετικών νημάτων σχοινιών που χρησιμοποιούνται για πρόσδεση ή ρυμούλκηση	104
19.4. Πρόσδεση και απόδεση	104
19.5. Πρόσδεση σε ναύδετα	105
20. Εργασία στο κατάστρωμα ή μέσα σε χώρους του φορτίου	106
20.1. Γενικές διατάξεις	106
20.2. Εργασίες φορτοεκφόρτωσης	106
20.3. Αφυψωτικά μέσα	108
20.4. Χρήση σαμπανιών	109
20.5. Τροχαλίες (μακαράδες)	110
20.6. Γάντζοι	111
20.7. Κλειδιά	111
20.8. Εργασία στο κατάστρωμα όταν το πλοίο βρίσκεται εν πλω	111
20.9. Κακοκαιρία	112
20.10. Εργασία σε κουβούσσια και κύπη	112
21. Εργασία στο μηχανοστάσιο	113
21.1. Γενικές διατάξεις	113
21.2. Λέβητες, ψυχρά δοχεία πίεσης και σωλήνες ατμού	117
21.3. Προωστήριες μηχανές	118
21.4. Στρόβιλοι	119
21.5. Μηχανές Εσωτερικής Καύσης (ΜΕΚ)	119
21.6. Αεροσυμπιεστές και αεροφυλάκια	119

21.7. Συστήματα ψύξης	119
21.8. Συστήματα λίπανσης	120
21.9. Μηχανισμός πηδαλίου	120
21.10. Εργασία μέσα στον θάλαμο ελέγχου και σε μη επιτηρούμενους χώρους μηχανών	120
21.11. Υδραυλικά δίκτυα	121
22. Εργασία μέσα σε κουζίνες (μαγειρεία), κελάρια (δεσπέντζες) και άλλους χώρους χειρισμού τροφίμων	122
22.1. Φόρτωση και αποθήκευση προμηθειών	122
22.2. Μαγείρεμα φαγητού	123
22.3. Εργασία μέσα σε κουζίνες, κελάρια και σερβίρισμα φαγητού	125
23. Ασφάλεια στους χώρους ενδιαίτησης	128
23.1. Γενικές διατάξεις	128
23.2. Συσκευές πλύσης ρουχισμού	129
23.3. Αίθουσες σωματικής εκγύμνασης	129
23.4. Κολυμβητικές δεξαμενές	129
23.5. Αποχετευτικά δίκτυα	130
24. Ειδικοί τύποι πλοίων	132
24.1. Γενικές διατάξεις	132
24.2. Πλοία μεταφοράς χύδην φορτίων και διαδικασία μεταφοράς	134
24.3. Πλοία μεταφοράς εμπορευματοκιβωτίων	136
24.4. Οχηματαγωγά και επιβατηγά - οχηματαγωγά πλοία	138
24.5. Πετρελαιοφόρα πλοία	142
24.6. Πλοία μεταφοράς χημικών χύδην	143
24.7. Πλοία μεταφοράς υγροποιημένου φυσικού αερίου και αερίων πετρελαίου	145
24.8. Επιβατηγά πλοία	146
24.9. Πλοία υποστήριξης υπεράκτιων δραστηριοτήτων	149
Παραρτήματα	
I. Έντυπο Αδειας Εργασίας	159
II. Παραπομπές και επιπλέον αναγνώσματα	161
III. Πρότυπα Διεθνούς Οργανισμού Τυποποίησης (ISO)	166
Ευρετήριο	167

1. Γενικές διατάξεις

1.1. Σκοπός

1.1.1. Σκοπός αυτού του κώδικα είναι να παρέχει πρακτική καθοδήγηση ως προς την ασφάλεια και την υγεία στην εργασία επί του πλοίου με σκοπό:

- (α) να αποτρέπει ατυχήματα, παθήσεις και άλλες επιβλαβείς επιπτώσεις στην υγεία των ναυτικών, που προκύπτουν από την εργασία επί του πλοίου «εν πλω» και «εν όρμω»·
- (β) να διασφαλίζει ότι η ευθύνη για την ασφάλεια και την υγεία είναι κατανοητή και παραμένει προτεραιότητα για όλους όσοι ασχολούνται με τις θαλάσσιες μεταφορές, συμπεριλαμβανομένων κυβερνήσεων, πλοιοκτητών και ναυτικών, και
- (γ) να προάγει την διαβούλευση και την συνεργασία μεταξύ κυβερνήσεων, καθώς και οργανώσεων πλοιοκτητών και ναυτικών για την βελτίωση της ασφάλειας και της υγείας επί του πλοίου.

1.1.2. Ο κώδικας παρέχει επίσης καθοδήγηση για την εφαρμογή των διατάξεων της Σύμβασης για την Πρόληψη Επαγγελματικών Ατυχημάτων των Ναυτικών, 1970 (No. 134) και την Σύσταση, 1970 (No. 142), καθώς επίσης και άλλες Συμβάσεις και Συστάσεις του ΔΟΕ.

1.2. Εφαρμογή

1.2.1. Ο κώδικας καλύπτει την ασφάλεια και την υγεία όλων των ναυτικών που υπηρετούν πάνω σε όλα τα θαλασσοπόρα πλοία, είτε δημόσια είτε ιδιωτικά, και τα οποία συνήθως απασχολούνται στην εμπορική ναυτιλία. Όμως, κάποια τμήματα του κώδικα μπορούν να εφαρμόζονται σε πλοία που χρησιμοποιούνται σε εσωτερικές υδάτινες αρτηρίες ή σε αλιευτικά σκάφη.

1.2.2. Οι διατάξεις του κώδικα αυτού θα πρέπει να θεωρούνται ως οι βασικές ελάχιστες απαιτήσεις για την προστασία της ασφάλειας και της υγείας των ναυτικών.

1.3. Γενικοί ορισμοί¹

1.3.1. Για τους σκοπούς αυτού του κώδικα οι όροι που ακολουθούν έχουν ερμηνευθεί ως εξής:

- (α) *αρμόδια αρχή*: ένας υπουργός, μία κρατική υπηρεσία ή άλλη αρχή, που έχει την εξουσία να εκδίδει κανονισμούς, διαταγές ή άλλες οδηγίες που έχουν την ισχύ του νόμου όσον αφορά στην ασφάλεια και στην υγεία σε οποιοδή-

¹ Η χρήση του άρρενος φύλου στο κείμενο θα πρέπει να θεωρείται ότι εννοεί αρσενικό ή θηλυκό.

11. Ανύψωση και μεταφορά βαρών με τα χέρια

11.1. Γενικές διατάξεις

11.1.1. Η ανύψωση και η μεταφορά αντικειμένων μπορεί να φαίνονται απλές εργασίες, αλλά πολλά άτομα στο πλοίο έχουν υποστεί σοβαρούς τραυματισμούς, π.χ. στην πλάτη, καθώς και άλλου είδους τραυματισμούς, ανυψώνοντας αντικείμενα με εσφαλμένο τρόπο.

11.1.2. Κάθε άτομο, το οποίο απαιτείται να χειριστεί φορτία με τα χέρια, θα πρέπει να είναι σωστά εκπαιδευμένο.

11.1.3. Πριν από την ανύψωση και την μεταφορά βαρών, οι ναυτικοί θα πρέπει πρώτα να επιθεωρήσουν το φορτίο όσον αφορά το βάρος, το μέγεθος και το σχήμα του. Θα πρέπει να δίνεται προσοχή σε αιχμηρές ακμές, προεξέχοντα καρφιά ή σκλήθρες, λιπαρές επιφάνειες ή οποιαδήποτε άλλα χαρακτηριστικά, τα οποία θα μπορούσαν να οδηγήσουν σε ατύχημα.

11.1.4. Το μέγεθος και το σχήμα του φορτίου δεν αποτελούν αξιόπιστη ένδειξη του πραγματικού του βάρους.

11.1.5. Ο χώρος προς τον οποίο πρέπει να μεταφερθεί το φορτίο δεν θα πρέπει να είναι ολισθηρός και θα πρέπει να είναι απαλλαγμένος από εμπόδια.

11.1.6. Προκειμένου να εξασφαλιστεί ότι η ανύψωση θα είναι όσο το δυνατό πιο ευθυγραμμισμένη, θα πρέπει να έχουμε σταθερή και ισορροπημένη στάση του σώματος κοντά στο φορτίο, με τα πόδια να είναι ελαφρώς ανοικτά.

11.1.7. Οι ναυτικοί οι οποίοι ανυψώνουν ένα φορτίο κάτω από το επίπεδο του γόνατος, θα πρέπει να υιοθετούν μία συσπειρωμένη θέση με τα γόνατα λυγισμένα, αλλά η πλάτη θα πρέπει να είναι ευθυγραμμισμένη, προκειμένου να διασφαλίζεται ότι τα πόδια θα δεχθούν την καταπόνηση.

11.1.8. Θα πρέπει να κρατάμε το φορτίο γερά με ολόκληρη την παλάμη και όχι με τα δάκτυλα.

11.1.9. Θα πρέπει να διατηρούμε το φορτίο κοντά στο σώμα και να το ανυψώνουμε τεντώνοντας τα πόδια.

11.1.10. Όπου είναι εφικτό, ή όταν πραγματοποιεί ανύψωση προς ένα υψηλό επίπεδο, ο ναυτικός θα πρέπει:

- (α) να χρησιμοποιεί έναν πάγκο ή στήριγμα, προκειμένου να πραγματοποιεί την ανύψωση σε δύο στάδια,
- (β) να προσαρμόζει το κράτημα όσο χρειάζεται για την μεταφορά και την ανύψωση σε ένα δεύτερο επίπεδο.

11.1.11. Το φορτίο θα πρέπει να μεταφέρεται με τέτοιο τρόπο, ώστε να διασφαλίζεται ότι δεν εμποδίζεται η όραση.

11.1.12. Για την απόθεση του φορτίου, θα πρέπει να αντιστρέφεται η διαδι-

24. Ειδικοί τύποι πλοίων

24.1. Γενικές διατάξεις

24.1.1. Θα πρέπει να γίνεται αναφορά στις σχετικές ενότητες των Κεφαλαίων 1–23, όπου είναι σχετικά.

24.1.2. Θα πρέπει να τηρούνται οι ανάλογες εθνικές και διεθνείς απαιτήσεις.

24.1.3. Σε όλες τις εργασίες, η διατήρηση υψηλού επιπέδου ασφαλείας θα πρέπει να είναι πρώτη προτεραιότητα. Οι εργασίες και οι κίνδυνοι θα πρέπει να επεξηγούνται επιμελώς στους ναυτικούς που εκτελούν τα αντίστοιχα καθήκοντά τους και οι προφυλάξεις ασφαλείας θα πρέπει να είναι πλήρως κατανοητές. Συγκεκριμένα:

- (α) όπου υπάρχει μεγάλος κίνδυνος πυρκαγιάς ή έκρηξης, πρέπει να τηρούνται οι κανόνες που περιορίζουν το κάπνισμα και την κατοχή σπέρτων και αναπτήρων. Το κάπνισμα δεν θα πρέπει να επιτρέπεται στο πλοίο, εκτός από τους χώρους και τις ώρες που επιτρέπονται από τον Πλοίαρχο·
- (β) οι διαρροές επικίνδυνων ουσιών (εκούσιες ή ακούσιες), όπως το πετρέλαιο και κάποια ορυκτέλαια, θα πρέπει να αντιμετωπίζονται άμεσα. Ο πλοιοκτήτης θα πρέπει να παρέχει στους ναυτικούς πληροφορίες και ατομικό προστατευτικό εξοπλισμό για την ασφαλή αντιμετώπιση τέτοιων διαρροών·
- (γ) τα μουσκεμένα από έλαια στουπιά και άλλα υλικά αποτελούν κίνδυνο πυρκαγιάς και μπορεί να αυταναφλεγούν. Πρέπει να απορρίπτονται σύμφωνα με την MARPOL¹. Η συγκέντρωση τυχόν άλλων εύφλεκτων απορριμμάτων δεν θα πρέπει να επιτρέπεται·
- (δ) ο εξοπλισμός φορτοεκφορτώσεων, τα όργανα πραγματοποίησης δοκιμών, οι αυτόματοι συναγερμοί και τα άλλα συστήματα συναγερμών θα πρέπει να συντηρούνται επιμελώς·
- (ε) δεν θα πρέπει να αναλαμβάνονται εργασίες, οι οποίες θα μπορούσαν να προκαλέσουν σπινθήρες ή οι οποίες περιλαμβάνουν την χρήση θερμότητας, εκτός εάν είναι εγκεκριμένες και αφού πρώτα έχει ελεγχθεί ο χώρος εκτέλεσης των εργασιών και έχει βρεθεί ότι είναι απαλλαγμένος από αέρια ή διαφορετικά έχει κηρυχθεί ασφαλής·
- (στ) όπου απαιτούνται εργασίες μέσα σε περιφραγμένους (κλειστούς) χώρους, θα πρέπει απαρέγκλιτα να ακολουθούνται οι οδηγίες του Κεφαλαίου 10·
- (ζ) θα πρέπει να τηρούνται οι διαδικασίες άδειας εργασίας, εκτός εάν οι εργασίες δεν παρουσιάζουν κάποιον δικαιολογημένο κίνδυνο (βλ. Κεφ. 4), και

¹ MARPOL, Παραρτήματα Ι και V.

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑΤΑ

I. Έντυπο Άδειας Εργασίας

II. Παραπομπές και επιπλέον αναγνώσματα

III. Πρότυπα Διεθνούς Οργανισμού Τυποποίησης (ISO)

(2) η συσκευή έχει ελεγχθεί και βρέθηκε ότι είναι
ικανοποιητική _____

Μηχανήματα ή εξοπλισμός

_____ Εκτός λειτουργίας/απομονωμένα από πηγές παροχής
ενέργειας ή θερμότητας _____

_____ Όλο το σχετικό προσωπικό είναι ενημερωμένο _____

_____ Έχουν αναρτηθεί προειδοποιητικές πινακίδες _____

Εργασία εν θερμώ

_____ Χώρος απαλλαγμένος από επικίνδυνα υλικά και
επικίνδυνα αέρια _____

_____ Εξαερισμός επαρκής _____

_____ Εξοπλισμός σε καλή κατάσταση _____

_____ Πυροσβεστικές συσκευές σε καλή κατάσταση _____

Άλλες εργασίες

_____ _____
_____ _____
_____ _____

Πρόσθετες προφυλάξεις

_____ _____
_____ _____
_____ _____

Πιστοποιητικό ελέγχων

_____ _____
_____ _____
_____ _____

Είμαι πεπεισμένος ότι έχουν ληφθεί όλες οι προφυλάξεις και ότι οι διατάξεις ασφα-
λείας θα διατηρηθούν καθ' όλη την διάρκεια της εργασίας.

(Υπογραφή υπευθύνου) _____

Πιστοποιητικό περάτωσης

Η εργασία έχει περατωθεί και όλα τα άτομα υπό την επίβλεψή μου, τα υλικά και ο
εξοπλισμός έχουν απομακρυνθεί.

(Υπογραφή υπευθύνου) _____

(Ημερομηνία) _____ (Ωρα) _____

Η ασφάλεια της εργασίας στα πλοία αποτελεί κύριο μέλημα τόσο για τους πλοιοκτήτες όσο και για τους ναυτικούς. Για τον λόγο αυτό συντάχθηκε από διεθνή ομάδα εμπειρογνομόνων ένας κώδικας ορθής πρακτικής, ο οποίος καλύπτει κινδύνους σχετικούς με την μεταφορά χύδην φορτίων, π.χ. πετρέλαιο, αέριο, χημικά, αλλά και τους σχετιζόμενους με οχηματαγωγά πλοία, επιβατηγά-οχηματαγωγά και πλοία μεταφοράς εμπορευματοκιβωτίων. Πραγματοεύεται, επίσης, χρόνια προβλήματα, π.χ. αγκυροβολίας, πρόσδεσης, πρόσβασης, χρήσης ανυψωτικών μέσων, γενικών εργασιών φορτοεκφόρτωσης, συντήρησης κ.ά., λαμβάνοντας υπόψη την ανάπτυξη και την μεταβαλλόμενη φύση του θαλάσσιου εμπορίου. Στόχος του βιβλίου είναι η παροχή οδηγιών βασισμένων στις βέλτιστες πρακτικές που εφαρμόζονται σε πολλές ναυτικές χώρες, οι οποίες μπορούν να βοηθήσουν τους πλοιοκτήτες, τους ναυτικούς και τις κυβερνήσεις στη βελτίωση των συνθηκών εργασίας και στην μείωση των ατυχημάτων στα πλοία.

